

De amateurverenigingen voor 1946

Remy F.G. Denker PA3AGF

Inleiding

In het vorige artikel is de situatie geschetst aangaande de ontwikkeling van activiteiten in het illegale circuit die geleid hebben tot het uitgeven van officiële door de staat erkende roepletters. In dit artikel zal ingegaan worden op het ontstaan van de bekende vooroorlogse verenigingen. Tevens wordt aandacht besteed aan de kleinere verenigingen, destijds ook wel sociëteiten genoemd. De periode tot aan de oprichting van de VERON zal worden besproken.

Noordwijkse Radio Club

De gebroeders Tappenbeck zagen in dat het belangrijk was een lokale vereniging op te richten. Zo richtten zij in 1917 de Noordwijkse Radio Club op. Leden waren onder andere Henk Jesse (operator van PCII) en De Groot Enzerink (nauw betrokken bij de voorbereidingen en uitzendingen van PCII). Deze radioclub had twaalf leden, die allemaal interesse hadden in de ontwikkeling van het radioamateurisme. Zij hadden nauw contact met G.J. Eschauzier, die later een rol speelde bij de Trans-Atlantische proeven. Het is niet bekend wat er met deze radioclub is gebeurd. Wellicht is deze opgegaan in de NVIR, gelet op het feit dat de gebroeders Tappenbeck hiervan in 1928 de medeoprichters waren en de NVIR een meer landelijk karakter had.

Burgerwacht Noordwijk

Na de Eerste Wereldoorlog werd in Nederland een paramilitaire verdedigingsorganisatie opgericht, de zogenaamde Burgerwacht, die uitgerust was met radioapparatuur. Ruud Tappenbeck werd hiervan lid (1919-1920) en kwam in de lucht met de call BN, afgeleid van 'Burgerwacht Noordwijk'. Hij stelde zelfs dienstroosters op voor het radiostation en ondertekende die met 'De Chef van de Radiodienst'. Een van de operators van de Burgerwacht was J.G. de Regt, met wie hij enkele jaren ervoor illegale radioverbindingen had gemaakt. Het vermoeden bestaat dat Ruud door de call BN de mogelijkheid had zenders te bouwen en ermee te experimenteren. Hoelang deze Burgerwacht heeft bestaan is niet duidelijk.

Nederlandsche Vereeniging voor Radiotelegrafie

In Rotterdam had voor de Eerste Wereldoorlog bankier Anton Veder veel belangstelling voor radio. Omdat berichtenverkeer alleen in morse plaatsvond, had hij bij het bekende instituut Steehouwer morse geleerd. Directeur Steehouwer was zo enthousiast over de interesse van Anton dat hij zelfs een radiostation aan hem meegaf. Er vonden toen illegale uitzendingen plaats, maar het duurde niet lang of hij werd aangehouden. Intussen had hij thuis een indrukwekkend radiostation opgebouwd. In zijn diensttijd kreeg Anton te maken met radio. Hij kon van zijn eigen station gebruik maken doordat hij thuis 'ingekwartierd' was. Via Idzerda kwam hij in contact met Corver, en door een samenloop van omstandigheden komen ze tot de conclusie dat er behoefte bestond aan een radiovereniging. Na een voorbespreking bij Veder thuis werd op 10 maart 1916 officieel de Nederlandsche Vereeniging voor Radiotelegrafie, NVVR, opgericht. Veder werd voorzitter en Corver secretaris. Hoewel ontstaan in een tijd dat luisteren naar radio-uitzendingen bij wet verboden was, was de NVVR een serieuze vereniging onder leiding van een 'van alle wetsovertreding afkerige' voorzitter. De NVVR is daarom door minder rechtzinnige groepen wel eens als de 'hoge hoeden vereniging' bestempeld. Toch wenste ze zich beslist niet als een eliteclub te profileren. De circulaire die tot lidmaatschap uitnodigde stelde heel duidelijk dat de NVVR open stond voor iedereen die interesse in radio had.

In maart 1918 organiseerde de NVVR de Eerste Nederlandse Radiotentoonstelling. Een tiental firma's op radiogebied exposeerde er. Daarnaast waren er maar liefst 55 inzendingen van particulieren, dus van radioamateurs. De tentoonstelling genoot kennelijk veel belangstelling onder deze groep.

Foto 1 De omslag van het gedenkboek dat ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de NVVR werd uitgegeven

Tijdens het diner ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de NVVR werd aan het bestuur een fraai boek aangeboden waarin bekenden uit de radiowereld uit binnen- en buitenland een korte beschrijving gaven van de ontwikkeling van de radiotechniek. Foto 1 toont de omslag. Na het tienjarig bestaan van de NVVR werd de Stichting Wetenschappelijk Radiofonds Veder opgericht. Dit fonds staat tegenwoordig ook bekend als het Vederfonds, en nomineert sinds 1963 de Amateur van het Jaar. De bekendmaking daarvan wordt gedaan door een lid van de familie Veder, in de hoedanigheid van voorzitter van dit fonds.

De NVVR hield zich bezig met het stimuleren van de belangstelling voor het radioamateurisme. Zo werd van 29 mei tot 7 juni 1925 de Eerste Nederlandsche Radio Salon in het Kurhaus te Scheveningen georganiseerd. Er werden 18.686 betalende bezoekers geteld.

Men was zelfs met een mobiel station in de lucht. Met dit grote succes in het achterhoofd werd in 1926 de Tweede Nederlandsche Radio Salon georganiseerd, en wederom was dit een groot succes. Er kwamen 18.000 bezoekers. Ditmaal werden er ook demonstraties met draadloos telefoneren gegeven.

De NVVR streed onvermoeibaar voor persoonlijke zendmachtigingen. De zaak kwam in de Tweede Kamer een aantal keren aan de orde, echter zonder resultaat; zij het dat er aan rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen een zendvergunning kon worden verleend. De NVVR en negen afdelingen maakten hier gebruik van. Foto 2 toont het station PB3 van de afdeling Amsterdam. Er golden wel beperkingen. Een ervan was dat er tussen 19.00 en 23.00 uur mocht worden gezonden beneden de golflengte van 200 meter en met maximaal 100 watt in de antenne.

Foto 2 Het station PB3 van de afdeling Amsterdam van de NVVR

RADIO-TENTOONSTELLING
van 16 tot en met 26 Mei 1929
IN HET KURHAUS TE SCHEVENINGEN.
Deze tentoonstelling is een in alle opzichten grootsch
RADIO-FEEST.
De meest vooraanstaande Radio-Firma's zijn er aanwezig met schitterend wilgevoerde stands.
Er worden tal van **Buitengewone Demonstraties** gegeven.

In werking te zien:
Televisie, systeem Telefunken-Karolus - Amateur-Televisie - Philips-Foto-cellen -
Meetinstallatie v. d. Rijksstelegraaf - Zenders van de Genie - Openlucht-Luidspreker-
Installaties - Amateur-Zend-ontvangststations - Krachtversterkers - Inrichting tot
bepalen der gehoorgrens - Luidspreker-Auto.

GELEGENHEID TOT DRAADLOOS TELEFONEREN.
GESPREKKEN MET MILITAIRE VLIETUIGEN IN DE LUCHT.
RADIO-MUSEUM EN TAL VAN ANDERE BEZIENSWAARDIGHEDEN.

De bezoekers kunnen deelnemen aan het
LUIDSPREKER RAADSEL-SPEL. Tal van prijzen en Verrassingen.

Gratis toegang tot het **TENTOONSTELLINGS-CABARET**, waarin optreden:
HET GEZELSHAP JAN VAN RIEMSDIJK — **THE SIX PICCADILLY GIRLS** — **JOHN BECK'S JAZZ-BAND.**
Gelegenheid tot dansen.

Op de tafeltjes in het cabaret zijn telefoonschakels geplaatst, waarmede men op grooten afstand zijn Dame kan dansen vragen.
Toegangsprijs (altes inbegrepen): overdag 75 cent, 's-avonds 50 cent.
Het is een Radio-Tentoonstelling als nooit tevoren!

DE NIEUWSTE RADIOBOEKEN.
TELEVISIE VOOR DEN AMATEUR
door J. CORVER en G. J. ESCHAUZIER
Prijs, in drieleuzendrukomslag . . . f. 1.25

HET ZENDEND AMATEURISME IN NEDERLAND
door W. KEEMAN
Prijs . . . f. 1.50

Uitgaven van N. Veenstra te 's-Gravenhage

Beide boeken zijn verkrijgbaar op den Darden Ned. Radio-Salon, alsmede bij den
Boekhandel en tegen inzending van het bedrag, plus f. 0.15 voor porto, bij den Uitgever

Foto 3 De aankondiging van de Derde Nederlandsche Radio Salon

De NVVR had ook een QSL-bureau voor de radioamateurs ingericht. Van 16 tot en met 26 mei 1929 organiseerde de NVVR de Derde Nederlandsche Radio Salon. Aangezien de NVVR een erkende radiovereniging was, mocht zij met een eigen amateurstation in de lucht komen. Foto 3 toont de aankondiging. De aanvraag werd gehonoreerd en het station kreeg de call PA0AA. Dit was de eerste officiële toewijzing van een PA0-call. Kort daarop vonden de eerste officiële zendexamens plaats.

In de jaren dertig is onderzoek gedaan naar de achtergrond van NVVR-leden. 13% was radioamateur en 87% was professioneel bezig met techniek. Het is duidelijk dat de zend- en luisteramateurs zich niet langer thuis voelden bij de NVVR. Op last van de bezetter werd de NVVR op 22 april 1942 officieel ontbonden.

Vereeniging voor Arbeiders-Radio-Amateurs

In de socialistische krant *Het Volk* stond sinds 1923 de rubriek 'Ons Radiohoekje'. Lezers die zelf radio's bouwden (radioamateurs) kregen hier tips en konden vragen stellen.

Sommige zagen al snel in dat de radio ook als politiek instrument bruikbaar was. Op 18 april 1925 wees een anonieme lezer van het Radiohoekje er bijvoorbeeld op dat in Duitsland de socialistische radioamateurs zich aaneen hadden gesloten in een vereniging. 'Zou dit ook niet iets voor ons land kunnen zijn?' Na enige respons op deze oproep te hebben ontvangen schreef Van Looi dat de taak van zo'n vereniging 'zou moeten bestaan in het mogelijk maken van uitzending van ons woord, onze muziek en onze zang, door onze sprekers en kunstenaars'. De reacties op Van Looi's vraag waren dusdanig dat zich in de zomer van 1925 een groepje vormde om het ideeje concreet te maken.

Hadden Van Looi en zijn lezers vooral een technische belangstelling, een collega zag de radio onmiddellijk in relatie tot politieke propaganda en arbeidersontwikkeling. In de oproep voor een op te richten VARA, die vanaf september 1925 landelijk werd verspreid, werd er gewezen op de betekenis van radio voor 'volksopvoeding en voorlichting'. Radio kon ook 'bijdragen tot de verbroedering der volkeren' en 'het inzicht der menschen verhelderen' door onbevooroordeeld nieuws te verspreiden. Een belangrijk doel van de nieuwe vereniging was dan ook het goedkoop ter beschikking stellen van radiotoestellen voor de leden. En zo prijkte vanaf 3 oktober 1925 wekelijks een oproep over de volle breedte van de radiopagina in *Het Volk*: 'Zijt gij reeds lid van de Vereeniging voor Arbeiders-Radio-Amateurs?' De reden dat in dit artikel aandacht wordt besteed aan de VARA is dat men tussen 1930 en 1938 gebruik maakte van een amateurradiostation onder de call PA0AR. Daar komt bij dat radioamateurs een rol hebben gespeeld bij de oprichting van de VARA.

Nederlandsche Vereeniging voor Internationaal Radioamateurisme

Een belangrijke gebeurtenis is de oprichting van de Nederlandsche Vereeniging voor Internationaal Radioamateurisme, NVIR, op 26 februari 1928. De aanleiding hiervoor was de volgende.

De enkele jaren ervoor opgerichte IARU kende in het begin individuele leden. Landen met meer dan 25 leden kregen echter de gelegenheid een landelijke sectie van de IARU op te richten. Uiteindelijk werden de statuten van de IARU zodanig gewijzigd dat individuele personen geen lid meer konden zijn. Zij moeten zich bij de landelijke secties aansluiten.

Doordat de gebroeders Tappenbeck bij de oprichting van de IARU aanwezig waren, bleven zij goed op de hoogte van de ontwikkelingen. Zij kwamen tot de conclusie dat er een vereniging moest worden opgericht. Dat

werd dus de NVIR, en er werd contact gezocht met de IARU. Op dat moment was er al een Nederlandse vereniging, de NVVR. Die kwam echter niet in aanmerking voor erkenning door de IARU, omdat het IARU-bestuur vond dat de NVVR niet op het radioamateurisme was gericht. De NVIR werd wél erkend als lid. De naam van de vereniging was via een prijsvraag tot stand gekomen. Dat gold ook voor het embleem. Het gekozen ontwerp was gebaseerd op dat van Poulsen (zie foto 4). Dit was in de jaren dertig maar ook na de oorlog een bekend ontwerp, aangezien veel verenigingen hun verenigingsembleem hiervan afleidden.

Foto 4 Het logo van de NVIR

In de jaren twintig waren veel leden van de NVIR in feite illegale radioamateurs. De leden van de NVVR hadden een andere opvatting over radio en techniek. Zij zagen de leden van de NVIR als wetsovertreders. Wellicht dat dat op bestuursniveau zo werd gespeeld: de leden van beide verenigingen hadden onderling een goed contact.

De gebroeders Tappenbeck vormden samen met G.J. Eschauzier, C.C. Verbeek, B.A.J. ten Brink en W. Keeman het eerste NVIR-bestuur. De organisatie was solide opgezet. Er was een secretariaat, een verkoopbureau, een experimentele afdeling, een Traffic Bureau, een QSL-dienst en een ijkbureau. Men kende ook luisteramateurs. De huidige organisatievorm van de VERON weerspiegelt deze structuur.

In de loop der tijd begon de PTT toch te denken aan erkenning van het radiozendamateurisme. Men legde contact met de NVIR, en die kwam na intern overleg met de afdelingen tot een ontwerp-seinvergunning. De verwachting dat er een persoonlijke zendvergunning zou gaan komen was kennelijk zo groot, dat de illegale call PCTT, die door gebroeders Tappenbeck werd gebruikt, omgedoopt werd tot PA0CI. Men moest echter wachten tot 19 augustus 1929; de dag waarop de eerste zendexamens werden afgenomen. Deze call is door Ru of Wolf echter nooit aangevraagd.

Op 8 december 1941 viel het doek voor de NVIR. Foto 5 werd tijdens de ontbindingsvergadering genomen. Achter de tafel zien we onder andere Flip Huis PA0AD en A. van Heulen PA0VH. Op last van de bezetter werd de NVIR op 22 april 1942 officieel geliquideerd.

Foto 5 Het bestuur van de NVIR tijdens de liquidatievergadering op 8 december 1941

Vereenigde Ultra Kortegolf Amateurs

In de jaren dertig hebben de besturen van de NVVR en NVIR met elkaar overlegd over het accepteren van elkaars leden. Het was blijkbaar niet toegestaan lid van beide verenigingen te zijn. Dit zijn zeer verhitte discussies geweest, die niet ten goede kwamen aan het beeld van de radioamateurs in Nederland. De discussies hebben ertoe geleid dat in de oostelijke afdeling van de NVIR een groep amateurs onder leiding van OM Brouwer PA0AG is opgestaan om te komen tot een nieuwe vereniging, genaamd Vereenigde Ultra Kortegolf Amateurs, kortweg VUKA. Op 12 november 1934 werd de VUKA opgericht. Het bestuur werd gevormd door R.H. Brouwer PA0AG, Th. C. van Braak PA0GA, G.J. Meijer PA0MU, J. Lourens PA0BN, W. Kluun PA0WK. Foto 6 toont de oostelijke afdeling van de NVIR waaruit later de VUKA is ontstaan.

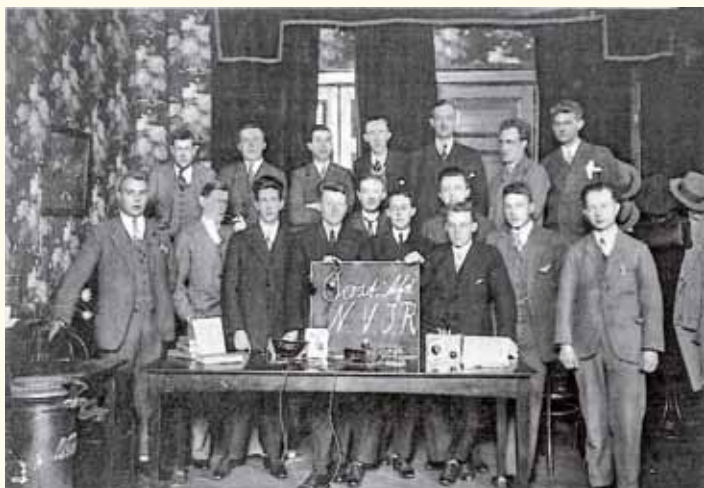

Foto 6 De oostelijke afdeling van de NVIR, waaruit later de VUKA is voortgekomen

Het bestuur van de NVIR was het er uiteraard niet mee eens dat er een concurrerende vereniging kwam en besloot PA0AG, PA0GA en PA0MU te royeren. De VUKA was in het oosten van het land opgericht, en daarbij speelde een rol dat men zich achtergesteld voelde door het westen, niet alleen op radiogebied maar ook in het algemeen.

Eind 1933 konden de 233 gelicentieerde radioamateurs kiezen uit drie verenigingen, die in feite allemaal hetzelfde doel nastreefden. Uiteraard had ook de VUKA een QSL-dienst. Deze situatie vroeg om een reactie van de radioamateurs, en in 1935 deden enkele amateurs uit de NVIR een poging om de VUKA en de NVIR te laten fuseren. In eerste instantie lukte dat, maar het VUKA-bestuur had de zaken verkeerd ingeschat waardoor er uiteindelijk geen fusie kwam.

Het aantal leden van de VUKA groeide gestaag. In 1938 telde Nederland 442 gelicentieerde radioamateurs, en uit een onderzoek is gebleken dat 45% daarvan lid was van de VUKA. Kennelijk sloegen de doelstellingen van de VUKA aan onder de Nederlandse amateurs. Eind 1941 telde de VUKA ruim 1300 leden. Op last van de bezetter werd de VUKA op 22 april 1942 officieel ontbonden.

OM Brouwer had voor de VUKA een eigen voorzittershamer ontworpen en laten maken (zie foto 7). Zijn kleinzoon R.H. Brouwer PE1MXP is nu de trotse eigenaar.

Foto 7 De voorzittershamer van de VUKA

In 1954 heeft er een reünie van oud-VUKA-leden plaatsgevonden. Ter gelegenheid hiervan was een reüniekrant uitgegeven, waarin OM H.A. de Reiger PA0ANI, naar aanleiding van de liquidatie in 1941, de inleiding besloot met de woorden: "Hiermede heeft wel de VUKA opgehouden te bestaan, maar haar geest moge tot welzijn van het radioamateurisme blijven bestaan en voortleven".

R.H. Brouwer PA0AG is later enkele jaren voorzitter geweest van de afdeling Twente van de VERON.

Rotterdamse Amateur Sociëteit

Rond 1933 werd de Rotterdamse Amateur Sociëteit, kortweg RAS, opgericht. Volgens de bij de schrijver bekende ledenlijst waren de volgende amateurs hiervan lid: A. Labout PA0DX, B.G. van Gemert PA0GG, Van de Water PA0HR (hij neemt de QSL-dienst voor zijn rekening), Henk Linse PA0UB (hij verzorgt later tekeningen in *Electron*), G. van Rhijn PA0VR, J.A. Kanters PA0ZO en N.J. Sandbergen PA0XD. Hoelang deze sociëteit heeft bestaan is niet bekend. Mogelijk is de RAS opgegaan in een lokale afdeling van een van de verenigingen.

Amsterdamse Radio Sociëteit

In 1930 werd in Amsterdam de Amsterdamse Radio Sociëteit opgericht. Deze sociëteit maakte gebruik van de call PA0ASD die op naam stond van W.F. Jacot. Het station werd door H.A. Veringa PA0LL, W.F. Jacot PA0ASD en S. Gratema PA0ZN opgericht. Men had een zeer geschikte locatie gevonden in de Buitenveldertse polder buiten Amsterdam. Foto 8 toont het station.

Foto 8 Het station PA0ASD van de Amsterdamse Radio Sociëteit

Hoewel hij geen licentie had, was OM Gajentaan tevens lid. Hij was na de oorlog betrokken bij de oprichting van de VERON en was tussen 1954 en 1961 lid van het Hoofdbestuur.

TECHNISCH BUREAU

W. F. JACOT

MARNIXSTRAAT 212
AMSTERDAM C
TELEFOON 37690

FABRIEK VAN

HOOGTEFREQUENT
APPARATUUR

Foto 9 De advertentie van het technisch bureau van W.F. Jacot in het KLM-personeelsblad *Wolkenridder*

Het station PA0ASD is nauw betrokken geweest bij de eerste KLM-vlucht naar de West, die op 15 december 1934 vanaf Schiphol startte. Hoewel de vlucht uiteraard werd gevolgd door de vliegdiens van de KLM, heeft PA0ASD de positie van het vliegtuig tot op grote afstand kunnen volgen.

In 1938 is deze sociëteit opgegaan in de NVIR. OM Jacot was na de oorlog eigenaar van een technisch bureau. Zie foto 9 van de advertentie in het KLM-personeelsblad *Wolkenridder*.

Nederlandsche Radio Amateur Vereeniging

Het voornemen tot oprichting van deze vereniging ontstond tijdens de Tweede Wereldoorlog. Om de achtergronden van dit voornemen beter te begrijpen is het nodig aan te geven wat zich kort voor het begin van de oorlog afspeelde in amateurland. Op 30 augustus 1939 was aan de Nederlandse zendamateurs een algemeen zendverbod opgelegd. Op 12 en 13 november werden de zendinstallaties in beslag genomen, en op 2 december werden de machtigingen ingetrokken. Met dit zendverbod was de basis van het radioamateurisme, namelijk het zelf bouwen van zenders en ontvangers en het maken van verbindingen, weggenomen.

In juni 1940 verscheen er een mededeling van de Duitse bezetter waarin werd aangekondigd dat het verboden was te luisteren naar andere dan Nederlandse en Duitse omroepzenders. Met deze mededeling was de beperking van de hobby compleet. Hiermee begon ook het illegaal luisteren naar de buitenlandse omroepen, onder andere naar de Nederlandse uitzendingen van de BBC.

De beperkingen deden nogal wat stof opwaaien in de amateurverenigingen, en leidden tot vragen als 'Krijgen we onze zenders nog terug?', en 'Indien dat niet zo is, kan de amateur dan een compensatie voor de ingeleverde zenders verwachten?' Pas na de oorlog werd een en ander uitgewerkt door het Afwikkelingsbureau, vallend onder het Departement van Defensie.

Hoewel de amateurs via hun bladen alleen maar niet-technische informatie krijgen en dus toch al weinig actiefs meer konden doen, liet de bezetter ook de amateurverenigingen niet ongemoeid.

Op 26 april 1941 vond een bespreking plaats met bestuursleden van de NVIR en de VUKA op het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten te Den Haag. Voor het genoemde departement trad een Nederlandse zendamateur op als woordvoerder. Hij stelde dat het noodzakelijk werd geacht in Nederland tot meer eenheid op radiogebied te komen. De circa zeventien verenigingen (daarbij waren kennelijk allerlei plaatselijke radioclubs meegerekend; het is de schrijver niet bekend welke lokale clubs aanwezig waren) zouden op den duur tot een grote vereniging (radiobond) moeten worden samengebracht. De grote, nieuwe, vereniging zou onder directe auspiciën van het Departement vallen. Tijdens deze vergadering werd de verenigingen gevraagd hoe die nieuwe vereniging er uit zou zien en welke naam deze zou dragen.

Het resultaat van dit verzoek is niet bekend, maar dat was intussen ook niet meer van belang. De bezetter hief de VUKA, NVIR en NVVR gewoonweg op en de woordvoerder kwam met een plan voor een nieuwe vereniging op nationaalsocialistische grondslag. Dat die opheffing in de lucht hing wist de bewuste woordvoerder waarschijnlijk al bij de eerste bespreking op 26 april 1941, maar daar zweeg hij over, zoals dat paste in de Duitse tactiek om voor de Nederlandse bevolking onaangename maatregelen in kleine porties toe te dienen.

De bezetter had al op 20 september 1940 een eerste aanzet gegeven door aan te kondigen dat alle verenigingen op den duur zouden worden opgeheven. Voor de uitvoering hiervan werd een omvangrijke administratieve organisatie opgezet en het opheffen werd geleid door vertegenwoordigers. Voor de drie verenigingen trad de eerder genoemde woordvoerder op.

Ook kwam er een verschijningsverbod voor de bladen.

Langzamerhand werden alle verenigingsactiviteiten tot nul gereduceerd, met als dieptepunt de opheffing van de verenigingen zelf.

Alle bezittingen en alle correspondentie gingen over naar de centrale administratie. De verenigingen verloren hun identiteit. Uiteraard speelden hier ook andere zaken een rol, maar het heeft geen zin hierop in te gaan. Op 22 april 1942 werden alle verenigingen ontbonden.

Voor de op te richten Nederlandse Radio Amateur Vereeniging (NRAV) waren al statuten opgesteld. Artikel 1 ervan gaf aan waar de NRAV voor stond en wat het doel van de vereniging was. Artikel 2 gaf aan dat de NRAV de Nederlandse sectie van de IARU was, waarbij de voorzitter van de NRAV tevens de president was van de Nederlandse vertegenwoordiging.

Na de inspanningen om te komen tot deze radioclub is van een echte oprichting niets meer vernomen. We kunnen stellen dat de dreiging er wel was, maar dat de NRAV nooit is opgericht.

In dit artikel wordt gesproken over meerdere amateurverenigingen. In het boek *Vijftig jaar VERON – Honderd jaar Radio* wordt ook nog melding gemaakt van de Utrechtse Radio Vereniging en de Leidsche Radio Vereniging. Helaas is hier niet veel over terug te vinden, zodat we moeten volstaan met het noemen ervan.

Na de bevrijding

Nederlandsche Vereeniging voor Radio-Amateurisme

Zoals bekend was Zuid-Nederland eind 1944 geheel bevrijd. Door het mislukken van de operatie Market Garden was het niet mogelijk de rivieren over te steken om de rest van Nederland te bevrijden. Eindhoven was een spil in de activiteiten van de geallieerden. 'Herrijzend Nederland' zond haar berichten al vanuit een bevrijd gebied uit. De zender stond in Eindhoven.

Een aantal radioamateurs uit Eindhoven zag in dat er weer een radiovereniging moest komen. Zoals eerder aangegeven bestonden de vooroorlogse verenigingen NVIR, NVVR en VUKA niet meer. In Eindhoven werd, onder meer door Flip Huis PA0AD, de Nederlandsche Vereeniging voor Radio-Amateurisme (NVRA) opgericht. Kort voor de officiële oprichting was er nog over gesproken om de nieuwe lokale vereniging de naam Nederlandsche Radio Amateurs Liga (NARL) te geven.

Deze nieuwe vereniging heeft later zelfs de in het noorden van het land wonende amateurs, toen die na de bevrijding weer aangeschreven konden worden, benaderd. Men streefde dus na wat de VERON later op zich heeft genomen, namelijk een landelijke amateurvereniging te zijn. Op 25 november 1944 verscheen het eerste blad, genaamd *HAM-CONTACT*. In deze uitgave werd de wens uitgesproken dat er een grote vereniging zou komen waarin alle goede zaken die de vroegere verenigingen bezaten zouden worden verenigd. Een publicatie van de NVRA waarin over een oprichting werd gesproken verscheen pas op 14 juli 1945. Het voorlopig bestuur bestond uit Ph. Huis PA0AD, J. Schaap PA0HH, K. Bijl L-206, J. Hendrich PA0QJ, A. van Heulen PA0VH, P.J. van den Berk PA0IN, F.M. Rigtering en G.F.J. Arends PA0DZ. Het is verrassend om te zien dat amateurs die, privé en zakelijk, druk bezig waren met de wederopbouw, toch tijd hadden om na te denken over de organisatie van een nieuwe vereniging.

Nederlandsche Unie van Radio Amateurs

In Amersfoort werd kort na de oorlog de Nederlandsche Unie van Radio Amateurs (NURA) opgericht. Helaas is bij de auteur hierover verder niets bekend. De NURA is kort daarna overgegaan in de NVRA. Misschien heeft dit plaatsgevonden doordat de NVRA, zoals hierboven gezegd, ook de amateurs en dus de leden van de NURA in Noord-Nederland heeft bereikt en ze heeft opgeroepen te komen tot een landelijke vereniging.

Bossche Amateur Radio Club

Kort na de bevrijding van Zuid-Nederland waren er in Den Bosch amateurs die elkaar opzochten en de noodzaak inzagen een Bossche vereniging op te richten zodat het makkelijker zou worden informatie uit te wisselen. Op 9 december 1944 werd ten huize van Frater Martinus PA0VM aan de Papenhulst, de Bossche Amateur Radio Club (BARC) opgericht. Frater Martinus PA0VM, Martin Burgerhof PA0BU en Jan Damen (de latere PA3AJM), speelden tezamen met Jan van Drunen (NL220, de latere PA0PKC) een grote rol bij de oprichting van deze lokale vereniging. Leden van de NVVR, VUKA en NVIR werden lid van de BARC. Kennelijk hadden allen het gevoel dat men samen verder moest om ervoor te zorgen dat er niet weer een versnippering van verenigingen zou plaatsvinden.

Nadat de VERON in 1945 werd opgericht heeft het bestuur van de BARC besloten integraal op te gaan in de VERON. Dat klopt, maar hier hoort een verhaal bij. OM Martin PA0BU, die inzag dat er een noodzaak was om een nationale vereniging op te richten, was er via zijn werkgever, het Militair Gezag, van op de hoogte gebracht dat er op 20 en 21 oktober 1945 in Hilversum een landelijke vereniging zou worden opgericht waarin de drie vooroorlogse verenigingen zouden samengaan. Hij wilde daarbij zijn en heeft met hulp van het Militair Gezag via omwegen Hilversum bereikt. Het was in die tijd nog niet

mogelijk rechtstreeks naar Hilversum te rijden doordat bruggen en wegen nog beschadigd waren. In Hilversum zag Martin echter een bekende Bosschenaar, die tijdens de oorlog de kant van de NSB had gekozen, in een Nederlands militair uniform zitten. Dit was Martin te veel, en hij is twee dagen bezig geweest om deze persoon achter de tralies te krijgen. Dientengevolge was hij niet bij de oprichting van de VERON aanwezig. Martin had die vergadering graag willen bijwonen. Als we de notulen van de oprichtingsvergadering nalezen dan zien we dat de afdeling Den Bosch inderdaad niet aanwezig was. We weten nu waardoor.

Op 15 januari 1946 heeft het bestuur van de BARC officieel goedkeuring gegeven aan de aansluiting bij de VERON. De BARC is als lokale

vereniging verder gegaan en heeft later besloten onder de naam BRAC (Bossche Radio Amateur Club) haar activiteiten voort te zetten.

Literatuur

D.W. Rollema, Vijftig jaar VERON – Honderd jaar radio , VERON, 1995

Bulletin: BRAC 60 jaar

Radiotechniek voor den korte-golf-amateur , NVIR, 1939

Stichting Wetenschappelijk Radio-Fonds Veder – Opgericht bij notari

eele acte dato 4 augustus 1927 ; boekje uitgegeven door de Stichting Wetenschappelijk Radiofonds Veder. De inhoud van dit boekje staat

ook op de website van het Vederfonds: <http://www.vederfonds.org>

Website VARA: <http://www.vara.nl>